

ТРИДЦЯТЬ РОКІВ ЗВЕРШЕНЬ І ЗДОБУТКІВ

Вітаємо всіх працівників і науковців освітньої галузі з 30-річчям шкільної інформатики!

Рівень впровадження ІКТ в освіту значною мірою відображає глибину і масштаби інформатизації суспільства, а сам цей процес має всеохоплюючий характер.

На сучасному етапі розвитку суспільства головною метою інформатизації освіти є підготовка громадян України до активної і плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві, забезпечення підвищення якості, доступності та ефективності освіти, створення для широких верст населення умов щодо навчання протягом усього життя за рахунок широкого впровадження в освітню практику методів і засобів ІКТ та комп'ютерно орієнтованих засобів і педагогічних технологій.

Процес інформатизації освіти в Україні, набуття ним цілеспрямованого характеру і загальнонаціонального значення можна прослідкувати через змістовість і послідовність прийнятих відповідних загальнодержавних директивних документів.

У 1984 році була розроблена і прийнята Концепція інформатизації освіти, яка побудувала гіпотетичну модель та утворила методологічний фундамент подальшого розвитку освіти на базі широкого застосування в освітніх системах ІКТ. Основні ідеї та підходи цієї Концепції були закріплені і практично розвинуті у Постанові Уряду України «Про заходи щодо забезпечення комп'ютерної грамотності учнів середніх навчальних закладів і широкого впровадження електронно-обчислювальної техніки в навчальний процес», що була прийнята у 1985 році. Це були перші, але впервні і результативні кроки держави і системи освіти в напрямі суттєвого покращення стану інформатизації освіти і шкільної інформатичної освіти зокрема. Саме цей, 1985 рік, вважається початком відліку часу, що сьогодні в Україні відзначається як 30-річчя шкільної інформатики.

Після прийняття зазначених Концепції і Постанови подальший розвиток інформатизації освіти пов'язаний із прийняттям Закону України «Про концепцію Національної програми інформатизації» (1998 рік), Постанови Кабінету Міністрів України від 22 березня 1999 року №431, якою були затверджені завдання Національної програми інформатизації України, державним замовником яких виступало Міністерство освіти і науки України. Зокрема, завдання зазначеної Програми передбачали створення потужних комп'ютерних мереж для цілей освіти і науки, комп'ютерно орієнтованого навчального середовища, розробку й впровадження електронних засобів навчального призначення, дистанційних технологій навчання тощо. Ці завдання передбачали також суттєве покращення рівня оснащення навчальних закладів комп'ютерними засобами, по суті, визначали нові рубежі комп'ютеризації освіти. Зокрема, у зазначеній Програмі вказувалося, що «В загальноосвітній і професійній школі методи і засоби інформатики повинні послідовно ви-

вчатися, а комп'ютерно орієнтовані засоби навчання застосовуватись впродовж всього терміну навчання. Комп'ютер та ІКТ мають виступати як засіб навчальної діяльності при опануванні всіма навчальними предметами і як об'єкт вивчення при загальноосвітній та профільній підготовці».

Як розвиток зазначених вище державних документів була розроблена Концепція програми інформатизації освіти, а Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 6 травня 2001 року №436 «Про затвердження програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільської школи на 2001–2003 роки» як складника Національної концепції інформатизації України. Завдання цієї програми передбачали: розроблення методичного забезпечення інформатизації навчальних закладів; удосконалення системи підготовки педагогічних кадрів, створення дидактичних програмних засобів та системи їх сертифікації; розроблення інформаційного, навчального та методичного забезпечення дистанційної освіти; перепідготовку та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів із впровадження дистанційних технологій навчання; подальше суттєве покращення стану комп'ютеризації освіти.

У свою чергу, необхідність інформатизації освіти була підкреслена і закріплена у Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, яка була схвалена у 2001 році на II Всеукраїнському з'їзді працівників освіти України та затверджена Указом Президента України №347/2002 від 17 квітня 2002 р.

Наступні якісні зміни масштабу і глибини інформатизації освіти відбулися після прийняття Постанови Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 року №905 «Про затвердження Комплексної програми забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних і технологічних дисциплін на 2005–2011 роки» Постанови Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2005 року №1153 «Про затвердження державної програми “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006–2010 роки”», які визначали для системи освіти і науки України поточні та перспективні завдання подальшого розвитку процесу інформатизації і комп'ютеризації освіти.

Неперервний, протягом 30 років, розвиток шкільної інформатики заклав необхідні основи інформатизації освіти в цілому, стан якої, передусім саме через це, набув суттєвих позитивних змін. Характер і масштаби цих змін виявилися одними з визначальних чинників розвитку національної системи освіти й українського суспільства в цілому.

Впродовж цього, насправді невеликого в історичному вимірі, часу процес інформатизації освіти рішуче і невпинно розгортався. Поряд із розробленням науково-методичного забезпечення навчального пред-

мета «Інформатика», електронних освітніх ресурсів навчального призначення, підготовкою, перепідготовкою і підвищенням кваліфікації вчительських, викладацьких і керівних кадрів освіти суттєвого розвитку набув процес комп'ютеризації освіти – комп'ютерно-технологічної інформаційно-комунікаційної складової інформатизації освіти. Це також створило необхідні умови для інформатизації і комплексної автоматизації сфери галузевого управління, широкого впровадження у цю сферу ІКТ, економіко-математичних методів і моделей управління системою освіти на всіх її організаційних рівнях.

За цей час були навчені і пройшли підвищення кваліфікації сотні тисяч вчителів загальноосвітньої і професійно-технічної школи, викладачів вищої школи і керівників освіти. Науковцями НАПН України, працівниками навчальних закладів було розроблено й упроваджено в освітню практику значну кількість електронних освітніх ресурсів навчального призначення, підготовлено й видано нові підручники та іншу науково-методичну літературу, численні збірники наукових праць, проведено науково-методичні конференції з цієї тематики.

У програмі нової загальноосвітньої школи інформатика виділена в окремий предмет технологічного блоку підготовки школярів. З цього навчального предмета розроблені й на державному рівні затверджені й постійно оновлюються відповідні навчальні плани і програми. Інформаційно-комунікаційні технології, комп'ютерні засоби та Інтернет знайшли помітне застосування в навчальних закладах і наукових установах у виконанні наукових досліджень і проведенні науково-методичних розробок. Вища Атестаційна Комісія України затвердила нову наукову спеціальність підготовки докторів і кандидатів наук: 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті, за якою проведено низку наукових досліджень і захищено дисертаційні роботи науковцями і практичними працівниками освіти.

Серед актуальних завдань розвитку навчання інформатики й інформатизації системи освіти України варто окремо виділити ті, що спрямовані на подальший розвиток контентно наповнених комп'ютерних мереж, використання в побудові відкритих освітніх систем технологій хмарних обчислень, створення і ши-

роке впровадження в освітню і наукову практику відкритих електронних бібліотек як сучасних систем оприлюднення, розповсюдження і використання електронних освітніх ресурсів навчального, наукового та управлінського призначення. Створення цих систем закладає методичний і технологічний фундамент інноваційного розвитку освіти і науки, формує експериментальну базу і забезпечує розробку та впровадження у практику перспективних форм освіти, передусім, відкритої, яка принципово базується на всеохоплюючому застосуванні і розвитку інформаційно-комунікаційних мереж, зокрема Інтернет/Інтранет.

Це стосується і НАПН України, де досліджуються фундаментальні і прикладні проблеми педагогіки і психології, закладається теоретико-методологічний і науково-методичний фундамент модернізації й розвитку освіти в Україні. Для розгляду питань, пов'язаних з інформатизацією наукової та освітньої діяльності в НАПН України створена і працює Науково-методична рада з інформатизації освіти, де зокрема визначаються питання інформатизації науково-дослідної діяльності самої Академії.

В Академії створена комп'ютерно орієнтована система інформаційно-аналітичної та комп'ютерно-технологічної підтримки науково-освітньої діяльності, що неперервно розвивається. Методологія та комп'ютерно орієнтовані інструменти цієї системи надають дослідникам нові методи і технології видобування знань, опрацювання отриманих наукових результатів, забезпечують нові підходи до координації, кооперації та інтеграції проведення досліджень, додаткові можливості щодо вирішення наукових проблем, які за складністю і масштабами не можуть бути вирішені традиційними методами. Саме такий підхід дозволить цій системі стати не тільки сучасним інструментом виконання психолого-педагогічних досліджень, впровадження їх результатів в освітню практику, але й продуктивним засобом підвищення ефективності підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації освітянських кадрів,

Бажаємо всім здоров'я, щоб працювати, терпіти, щоб навчати, та творчості, щоб досліджувати, розробляти й упроваджувати інновації на благо та в ім'я незалежної України!

Співаковський О. В.,

перший заступник Голови Комітету з питань науки і освіти, народний депутат Верховної Ради України, доктор педагогічних наук, професор

Гуржій А. М.,

віце-президент НАПН України, дійсний член НАПН України, доктор технічних наук, професор,

Биков В. Ю.,

директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, дійсний член НАПН України, доктор технічних наук, професор

Жалдак М. І.,

завідувач кафедри теоретичних основ інформатики Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор